

Research paper

Year (Vol.), ...-, Season, 2025

The Analysis of Meta-discourse Markers in Klaydar by Dowlatabadi Based on Hyland's framework (2005)

Arshadi Fatemeh¹ | Mohammad Hossein Sharafzadeh² | Leila Saberi³
Zahra Rastegar Haghighi Shirazi⁴

- ¹ Ph.D. Candidate of General Linguistics, Department of Linguistics, Marv. C., Islamic Azad University, Marvdasht, Iran E-mail: f.arshadi@iau.ac.ir
² Assistant Professor, Department of Linguistics, Marv. C., Islamic Azad University, Marvdasht, Iran (Corresponding Author) E-mail: h.sharafzadeh@iau.ac.ir
³ Assistant Professor, Department of English, Marv. C., Islamic Azad University, Marvdasht, Iran. E-mail: lsaberi@iau.ac.ir
⁴ Assistant Professor, Department of English, Marv. C., Islamic Azad University, Marvdasht, Iran. E-mail: zrastegar90@iau.ac.ir

Article Info

Article type:

Research article

Article history:

Received:

Accepted:

Keywords:

Discourse analysis,
Interactional Meta-discourse,
Interactive Meta-discourse,
Klaydar,
Hyland's Framework.

ABSTRACT

Meta-discourse markers are important linguistic tools in literary text analysis. This study investigates and compares the use of meta-discourse markers in the novel Klaydar written by Dolatabadi, based on Hyland's (2005) framework. Employing a descriptive-analytical method, the data were analyzed using SPSS 21 and LancsBox6 software for data collection and analysis. The results revealed significant differences in the types and frequencies of meta-discourse markers within Klaydar. The author predominantly utilizes interactive meta-discourse to establish connections between narrative elements and the reader, while interactional meta-discourse plays a complementary role, appearing mainly in sections requiring direct information transfer. This pattern reflects the author's strategy to adapt the narrative style to the evolving demands of the story at each stage. The findings underscore the crucial role of meta-discourse markers in text organization and author-reader interaction in Klaydar. The meta-discursive pattern demonstrates a purposeful strategy for aligning the narrative style with the story's needs.

Cite this article: Arshadi, F., Sharafzadeh, M.H., Saberi, L., & Rastegar Haghighi Shirazi, Z. (2025). "The Analysis of Meta-discourse Markers in Klaydar by Dowlatabadi Based on Hyland's framework (2005)". *Journal of Linguistic Studies: Theory and Practice*, Year (Vol.), ...-.....

© The Author(s).

Publisher: University of Kurdistan.

DOI: [10.22034/jls.2025.143558.1245](https://doi.org/10.22034/jls.2025.143558.1245)

1. Introduction

Meta-discourse, as a critical linguistic framework, serves as a vital tool for authors to structure their narratives, guide readers, and establish an authorial presence beyond mere content delivery. In Mahmoud Dowlatabadi's *Klaydar*, a ten-volume Persian novel celebrated for its intricate narrative and multifaceted characters, meta-discourse markers play a pivotal role in shaping reader engagement and ensuring narrative coherence. Drawing on Hyland's (2005) meta-discourse model, which categorizes markers into interactive (e.g., transitions, frame markers, endophoric markers, evidentials, and code glosses) and interactional (e.g., hedges, boosters, attitude markers, self-mentions, and engagement markers), this study examines the strategic deployment of these markers across the novel's volumes to illuminate Dowlatabadi's linguistic artistry and its contribution to contemporary Persian literature.

The analysis reveals a deliberate distribution of meta-discourse markers tailored to the narrative's structural and emotional demands. Interactional markers, including self-mentions, boosters, and attitude markers, predominate in the opening and concluding volumes. These markers facilitate the introduction of characters, establish situational contexts, and reinforce thematic messages, fostering a strong emotional and intellectual connection with readers. For instance, self-mentions and boosters underscore Dowlatabadi's authorial voice, while attitude markers evoke emotional resonance, drawing readers into the narrative's depth. Conversely, the middle volumes (four to seven) exhibit a shift toward interactive markers, such as transitions and frame markers, which prioritize plot advancement and structural coherence. This oscillation peaks in the third volume, where interactional markers intensify to maximize reader involvement during critical narrative junctures.

Statistical analysis, employing an independent T-test ($P < 0.001$), confirms a significant difference in the use of interactional versus interactive markers, underscoring Dowlatabadi's intentional prioritization of interactional markers to enhance emotional engagement. Notably, the absence of evidentials aligns with *Klaydar*'s literary style, which eschews external references in favor of narrative-driven authority. These findings highlight Dowlatabadi's adeptness in adapting meta-discourse to the evolving needs of the narrative, balancing coherence with emotional impact. The implications of this study extend beyond *Klaydar*. For translators, understanding meta-discourse markers ensures accurate rendering of tone and intent, preserving the novel's stylistic nuances. In educational contexts, these insights can enrich creative writing curricula by emphasizing linguistic strategies for effective storytelling. Furthermore, the study provides a robust framework for future research, including comparative analyses of meta-discourse in Persian literature or cross-cultural studies exploring its universal and culture-specific roles. By demonstrating how meta-discourse shapes *Klaydar*'s narrative dynamics, this research underscores its transformative potential in crafting compelling literary works and advancing the analysis of linguistic strategies in contemporary Persian literature.

2. A brief note of previous works

Previous research on meta-discourse has predominantly focused on academic, pedagogical, or religious texts, with limited attention to long and complex literary works, particularly in Persian. Studies such as those by Abdi and Mohammadi (2013), Ahmadi and Sayyami (2016), Radan et al. (2021), and Saleh et al. (2023) have primarily explored meta-discourse in educational texts, student writings, or scientific articles. These studies highlight the organizational and persuasive roles of meta-discourse but rarely address its application in literary narratives. Consequently, this research represents a novel contribution by examining meta-discourse in a major work of contemporary Persian literature. By applying Hyland's (2005) framework, this study bridges the gap in the analysis of meta-discourse in Persian literary texts, offering a new perspective on its role in shaping narrative discourse and author-reader interaction.

3. Theoretical framework

The theoretical foundation of this research is constructed upon two interrelated pillars that together provide the conceptual framework for the study. The first pillar is the notion of meta-discourse, which has been widely recognized as a central device in shaping the interaction between writer, text, and reader. Meta-discourse is not primarily concerned with the propositional content of a text but rather with the ways in which authors guide their audience through the discourse, signal textual organization, and create coherence at both local and global levels. By employing meta-discourse, writers are able to project their presence, establish a dialogic relationship with readers, and facilitate comprehension by anticipating potential interpretive challenges.

The second pillar underpinning this study is Hyland's (2005) model of meta-discourse, which provides a systematic classification of markers into two broad categories: interactive and interactional. Interactive markers—such as transitions, frame markers, endophoric markers, evidentials, and code glosses—perform primarily organizational functions by structuring discourse and directing readers through complex textual environments. In contrast, interactional markers—including hedges, boosters, attitude markers, self-mentions, and engagement markers—serve to express the writer's evaluative stance, negotiate meanings with the reader, and encourage involvement in the interpretive process. Taken together, these categories capture the dual role of meta-discourse as both a textual and interpersonal resource.

This dual framework offers a rigorous foundation for examining the use of meta-discourse in Mahmoud Dowlatabadi's *Klaydar*. It enables a comprehensive investigation into how the author strategically deploys these markers to structure his narrative, position himself within the discourse, and establish a dynamic relationship with the reader across the ten volumes of the novel.

4. Research methodology

A descriptive-analytical methodology was adopted to systematically address the research questions.

The study began with the identification of all meta-discourse markers based on Hyland's (2005) comprehensive model. These markers were subsequently translated and carefully adapted to align with the structural and cultural conventions of the Persian linguistic context, ensuring both accuracy and contextual relevance. Following this stage, the text of Klaydar was subjected to detailed corpus analysis using the software LancsBox6, which facilitated the identification, categorization, and frequency counts of interactive and interactional markers across the ten volumes of the novel. To complement the descriptive analysis, quantitative procedures were employed through SPSS 21. Statistical tests such as the Kolmogorov-Smirnov test were applied to assess data normality, while independent T-tests were used to examine significant differences between the distribution of the two categories of markers. This integration of qualitative description with quantitative validation provided a robust mixed-method framework, enabling a nuanced exploration of both the distributional patterns and narrative functions of meta-discourse markers within the corpus.

5. Conclusion

In Mahmoud Dowlatbadi's Klaydar, a ten-volume novel, the author uses meta-discourse markers to make the story clear and engaging. In the first and last volumes, interactional markers like self-references, strong expressions, and emotional words are common. These help introduce characters, set up the story, and connect with readers emotionally. However, in the middle volumes (four to seven), the focus shifts to interactive markers, such as transitions and structural cues, to move the plot forward and keep the story organized. The third volume uses the most interactional markers to draw readers into key moments. A statistical test ($P < 0.001$) shows Dowlatbadi intentionally used these markers to make the story more emotional, with no citations used, fitting the novel's style.

This careful use of markers shows Dowlatbadi's skill in adjusting language to suit the story's needs, balancing structure and emotion. The findings are useful for translators to capture the story's tone and for teachers to improve creative writing lessons. They also suggest new research ideas, like comparing Persian literature or studying meta-discourse across cultures. This study shows how meta-discourse shapes powerful stories and offers a way to analyze Persian literature's style and techniques.

تحلیل نشانگرهای فراگفتمانی در رمان کلیدر اثر دولت‌آبادی بر اساس انگاره‌هایلند (۲۰۰۵)

فاطمه ارشدی^۱، محمدحسین شرف‌زاده^۲، لیلا صابری^۳، زهرا رستگار حقیقی شیرازی^۴

۱. دانشجوی دکتری زبان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. f.arshadi@iau.ac.ir

۲. (نویسنده مسؤل) استادیار گروه زبان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. h.sharafzadeh@iau.ac.ir

۳. استادیار گروه زبان انگلیسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. lsaberi@iau.ac.ir

۴. استادیار گروه زبان انگلیسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. zrastegar90@iau.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

در تحلیل متون ادبی، نشانگرهای فراگفتمانی ابزارهای مهم زبانی هستند که به نویسنده در برقراری ارتباط با مخاطب و سازمان‌دهی متن کمک می‌کنند. این پژوهش به بررسی و مقایسه نشانگرهای فراگفتمانی در رمان «کلیدر» اثر دولت‌آبادی بر اساس انگاره‌هایلند (۲۰۰۵) پرداخته است. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی بوده و داده‌ها با نرم‌افزارهای SPSS21 و LancsBox6 تحلیل شده‌اند. نتایج نشان داد که در «کلیدر» تفاوت معناداری در انواع و بسامد نشانگرهای فراگفتمانی وجود دارد. نویسنده عمدتاً از فراگفتمان‌های تعاملی برای ایجاد ارتباط میان عناصر داستان و مخاطب استفاده کرده است؛ در حالی که، فراگفتمان‌های تبادلی نقش مکمل داشته و در بخش‌هایی که انتقال اطلاعات مستقیم لازم بوده، به کار رفته‌اند. این الگو نشان‌دهنده استراتژی هدفمند نویسنده در تطبیق سبک روایت با نیازهای داستان در هر مرحله است. یافته‌ها اهمیت نشانگرهای فراگفتمانی را در سازمان‌دهی متن و تعامل نویسنده با مخاطب در رمان «کلیدر» برجسته می‌سازد. الگوی فراگفتمانی نشان‌دهنده استراتژی هدفمند تطبیق روایت است.

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ وصول:

۵ اردیبهشت ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش:

۸ مهر ۱۴۰۴

واژه‌های کلیدی:

تحلیل گفتمان،

فراگفتمان تعاملی،

فراگفتمان تبادلی،

کلیدر،

انگاره‌هایلند.

استاد: ارشدی، فاطمه، شرف‌زاده، محمدحسین، صابری، لیلا، و رستگار حقیقی شیرازی، زهرا (۱۴۰۴). «تحلیل نشانگرهای فراگفتمانی در رمان کلیدر اثر دولت‌آبادی بر اساس انگاره‌هایلند (۲۰۰۵)». *پژوهش‌های زبان‌شناسی: نظریه و کاربرد*، دوره (شماره) ۴، ...-...

حق مؤلف: نویسندگان

ناشر: دانشگاه کردستان

DOI: [10.22034/jls.2025.143558.1245](https://doi.org/10.22034/jls.2025.143558.1245)

۱. مقدمه

داستان‌ها از دیرباز بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی انسان بوده‌اند و پیشینه آن‌ها به قدمت پیدایش زبان بازمی‌گردد. داستان‌ها به‌عنوان نوعی گفتمان، اندیشه‌های فردی را به اندیشه‌های اجتماعی تبدیل می‌کنند و هدف نویسنده از خلق آن‌ها، انتقال افکار و ایجاد ارتباط با خواننده است. برای برقراری این تعامل، نویسندگان از ابزارهای فرازبانی یا فراگفتمان^۱ استفاده می‌کنند. در این راستا، مدل فراگفتمانی هایلند^۲ (۲۰۰۵) به عنوان ابزاری کاربردی برای تحلیل ابعاد مختلف گفتمان‌های نوشتاری و استراتژی‌های گفتمانی مطرح می‌شود. فراگفتمان شامل ابزارهای زبانی است که به مثلاً ارتباط، یعنی متن، نویسنده و خواننده اشاره دارد (کریزمور^۳، ۱۷:۱۹۸۹؛ هایلند، ۲۰۰۴: ۱۳۴). رمان‌های فارسی، به‌ویژه آثار برجسته ادبیات معاصر مانند رمان «کلیدر»، نمونه‌هایی غنی از تعاملات گفتمانی و فراگفتمانی هستند. تحلیل نشانگرهای فراگفتمانی در این متون، به درک بهتر ساختار روایی و نحوه تعامل نویسنده با مخاطب کمک می‌کند. مدل فراگفتمانی هایلند (۲۰۰۵) با دو بُعد تعاملی (مشارکتی و تبادلی (هدایتی)، ابزاری کاربردی برای تحلیل این تعاملات است. این مدل بر اساس رویکرد نقش‌گرایی^۴ هلیدی^۵ (۱۹۹۴) طبقه‌بندی شده و به بررسی نقش نشانگرهای فراگفتمانی در ایجاد ارتباط موثر بین نویسنده و خواننده می‌پردازد. اهمیت مطالعه فراگفتمان‌ها در متون ادبی، به‌ویژه در ادبیات معاصر فارسی، از آنجا ناشی می‌شود که این ابزارهای زبانی نقش حیاتی در فهم و تحلیل پیام‌های نهفته در متن ایفا می‌کنند. در دنیای معاصر که ارتباطات به شکل فرایند‌های پیچیده و چند بُعدی شده است، درک عمیق‌تری از نحوه تعامل بین نویسنده و مخاطب ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به اینکه نشانگرهای فراگفتمانی در ادبیات معاصر فارسی هنوز به‌طور کامل مورد بررسی قرار نگرفته‌اند، این پژوهش می‌تواند بخشی از مطالعات جدید در این حوزه باشد. بر اساس انگاره هایلند، نشانگرها که به‌صورت آگاهانه یا غیرآگاهانه در متون توسط نویسنده استفاده می‌شود را می‌توانند به دو گروه تبادلی^۶ و تعاملی^۷ تقسیم کرد که به‌صورت جداگانه به بحث در مورد آن‌ها می‌پردازیم (هایلند، ۲۰۰۵، ص، ۴۹). فراگفتمان‌های تبادلی و تعاملی، با تأکید بر ویژگی‌های زبانی که بر فهم متقابل نویسنده و مخاطب تأثیر می‌گذارد، از اهمیت ویژه‌ای در مطالعه و تحلیل متون ادبی برخوردارند. نشانگرهای تبادلی برای سازماندهی و مدیریت اطلاعات گزاره‌ای استفاده می‌شوند. نشانگرهای فراگفتمانی ابزارهایی هستند که نویسنده یا سخنران برای سازماندهی استدلال‌ها و هدایت مخاطب به سمت اهداف مورد نظر استفاده می‌کنند. فراگفتمان‌های تبادلی به انسجام متن کمک می‌کنند؛ در حالی که، فراگفتمان‌های تعاملی رابطه

¹ Meta-discourse

² Hyland

³ Crismore

⁴ Functional Theory

⁵ Halliday

⁶ Interactive Dimension

⁷ Interactional Dimension

نویسنده و مخاطب را تقویت کرده و مشارکت عاطفی و اجتماعی را افزایش می‌دهند. این نشانگرها درک مخاطب را بهبود بخشیده و ارتباطی دوسویه و موثر ایجاد می‌کنند. هدف از این پژوهش، بررسی و مقایسه نشانگرهای فراگفتمانی تبادلی و تعاملی در رمان کلیدر با تمرکز بر تحلیل نوع، بسامد، و تفاوت‌های معنادار بین این دو دسته از نشانگرها در چارچوب هایلند (۲۰۰۵) است. با توجه به کمبود پژوهش‌های جامع در مورد نشانگرهای فراگفتمانی در ادبیات معاصر فارسی، این مطالعه می‌تواند به توسعه دانش در این حوزه کمک کند. هدف از این پژوهش، بررسی و مقایسه نشانگرهای فراگفتمانی تبادلی و تعاملی در رمان کلیدر با تمرکز بر تحلیل نوع، بسامد و تفاوت‌های معنادار بین این دو دسته از نشانگرها در چارچوب هایلند (۲۰۰۵) است.

پژوهش حاضر به بررسی نشانگرهای فراگفتمانی در اثر شاخص ادبیات داستانی ایران، کلیدر اثر محمود دولت‌آبادی، می‌پردازد. این مطالعه با بهره‌گیری از چارچوب نظری هایلند (۲۰۰۵)، به تحلیل کارکردهای فراگفتمانی در متون ادبی فارسی پرداخته و جایگاه آن را در انتقال ارزش‌های فرهنگی و هویتی تبیین می‌کند. داستان‌ها به‌عنوان ابزارهای فرهنگی، نه تنها بازتاب‌دهنده‌ی واقعیت‌های اجتماعی هستند، بلکه از طریق سازوکارهای زبانی مانند فراگفتمان، به شکل‌دهی گفتمان‌های مسلط جامعه کمک می‌کنند. نشانگرهای فراگفتمانی، از جمله عناصر تعاملی و تبادلی، نقش محوری در هدایت خواننده، ایجاد ارتباط مؤثر و القای دیدگاه نویسنده دارند. این پژوهش با تمرکز بر این نشانگرها، به دنبال پاسخ به این پرسش است که چگونه نویسنده صاحب نام ایرانی از این ابزارها برای ایجاد پیوند با مخاطب، اعتباربخشی به روایت و انتقال ایدئولوژی استفاده کرده‌است. همچنین، مقایسه بسامد و نوع این نشانگرها در اثر مذکور، می‌تواند تفاوت‌های سبکی و گفتمانی این نویسنده را آشکار سازد. اهمیت این پژوهش در دو بُعد نظری و عملی قابل تبیین است. از جنبه نظری، این مطالعه به پرکردن خلا تحقیقاتی در حوزه‌ی تحلیل فراگفتمان در ادبیات داستانی فارسی، به‌ویژه در آثار بلند و پیچیده‌ای مانند کلیدر کمک می‌کند. از منظر عملی، نتایج این پژوهش می‌تواند در حوزه‌های آموزش زبان فارسی، ترجمه‌ی ادبی و نقد متون مفید واقع شود. برای مثال، شناخت الگوهای فراگفتمانی می‌تواند به مترجمان در انتقال دقیق‌تر لحن و نیت نویسندگان یاری رساند. علاوه‌براین، یافته‌های این تحقیق ممکن است نشان دهد که چگونه نویسندگان ایرانی از فراگفتمان برای تقویت عناصر داستانی مانند فضاسازی، شخصیت‌پردازی و تعلیق استفاده کرده‌اند. در نهایت، این پژوهش با ارائه تحلیلی نظام‌مند از کارکردهای فراگفتمان، گامی به سوی درک عمیق‌تر رابطه بین زبان، ادبیات و جامعه در بافت ایرانی برمی‌دارد و زمینه را برای مطالعات بینارشته‌ای در حوزه گفتمان‌شناسی و مطالعات فرهنگی فراهم می‌کند.

۲. پیشینه پژوهش

در این بخش پیشینه مطالعاتی حوزه فراگفتمانی پژوهشگران ایرانی و غیرایرانی ارائه می‌گردد. پهلوان‌نژاد و همکاران (۱۳۹۱) با استفاده از مدل هایلند (۲۰۰۴)، نوع و بسامد فراگفتمان را در ۸۰ انشای توصیفی نوشته‌شده توسط فارسی‌زبانان و فارسی‌آموزان عرب مشخص کرده‌اند که هر گروه از

کدام نوع گفتمان و با چه بسامدی استفاده می‌کند. نتایج حاصل نشان داد که این دو گروه در انشاهای توصیفی خود از همه انواع فراگفتمان‌های تبدیلی و تعاملی (به‌جز نقش‌نماهای درون‌متنی) استفاده کرده‌اند.

عبدی و همکاران (۱۳۹۲) میزان تاثیر وجود راهبردهای فراگفتمان را در متون انگلیسی بر درک مطلب خواندن دانش‌آموزان دبیرستانی بررسی کرده‌اند. نتایج حاصل از تحلیل واریانس نشانگر عملکرد بهتر دانش‌آموزان در متن دارای فراگفتمان بود. علاوه بر این، نتایج مقایسه گروه‌ها با آگاهی بالا و پایین از فراگفتمان، نشان داد که گروه دارای آگاهی بالا به‌طور معناداری عملکرد بهتری در آزمون درک مطلب داشتند.

احمدی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیقی تعداد ۵۰ داستان کوتاه انگلیسی، شامل ۲۵ داستان کوتاه از نویسندگان زن و ۲۵ داستان کوتاه از نویسندگان مرد و با استفاده از انگاره هایلند (۱۹۹۸) عبارت‌های احتیاط‌آمیز و تأکیدی (یقین‌نماها) را بررسی کردند. نتایج بررسی‌ها نشان داد که بدنه اصلی، مهم‌ترین بخش داستان کوتاه از نظر توزیع عبارت‌های احتیاط‌آمیز و یقین‌نماها است. همچنین، تفاوت معناداری در بسامد استفاده از عبارت‌های احتیاط‌آمیز یافت نشد، درحالی‌که تفاوت بسامد استفاده از عبارت‌های یقین‌نما در داستان‌های کوتاه نویسندگان زن و مرد انگلیسی معنادار بود.

شیخ سنگ تجن و همکاران (۱۳۹۹) بر اساس انگاره هایلند (۲۰۰۴)، فراگفتمان‌های تعاملی در سوره‌های واقعه، حشر و الرحمن را بررسی کردند. نتایج نشان داد فراگفتمان‌های یقین‌نما، خوداظهاری، نگرش‌نماها و نقش‌نماهای ترغیبی با بسامدهای مختلف به‌کار رفته‌اند. فراگفتمان تردیدساز یافت نشد، که نشان‌دهنده اطمینان و یقین قرآن است.

رادان و همکاران (۱۴۰۰) ۴۰ مقاله (۲۰ مقاله از مجلات ISI و ۲۰ مقاله از مجلات EP)) را با استفاده از نشانگرهای فراگفتمان تعاملی و تعاملی بر اساس مدل هایلند (۲۰۰۵) استخراج و بررسی کردند. یافته‌های مبتنی بر آزمون مجذور خی ارتباط معنی‌داری را بین نشانگرهای فراگفتمان و نوع مجله نشان داد. علاوه بر این، تجزیه و تحلیل فرکانس نشانگرهای فراگفتمانی نشان داد که نشانگرهای تبدیلی در مجلات EP فراوانتر هستند؛ در حالی‌که، نشانگرهای تعاملی یا مشارکتی در مجلات ISI بیشتر از مجلات EP استفاده می‌شود. بنابراین، الزامات مجلات می‌تواند تاثیر عمده‌ای بر استفاده از نشانگرهای فراگفتمانی داشته باشد.

نادری و همکاران (۱۴۰۱) نشانگرهای فراگفتمانی تعاملی را در سخنرانی‌های تحلیف روسای جمهور ایالات متحده و روسیه (۱۹۹۱-۲۰۱۸) بررسی کرده‌اند. با بهره‌گیری از روش‌های کمی و کیفی و آزمون خی دو، تفاوت‌های معناداری در استفاده از این نشانگرها بین دو کشور شناسایی شد. نتایج نشان داد که روسای جمهور هر دو کشور بیشتر از نشانگرهای نقش‌نماهای ترغیبی استفاده کرده‌اند، اما تفاوت‌های معناداری در کاربرد نشانگرهای تأکیدی، احتیاطی، خوداظهاری و نقش‌نماهای ترغیبی بین سخنرانی‌های تحلیف دو کشور وجود دارد.

صالح و همکاران (۱۴۰۲) ۴۰ انشاء نوشته شده توسط دانشجویان فارسی زبان و ۴۰ انشاء نوشته شده توسط دانشجویان چینی زبان به صورت غیر تصادفی انتخاب و بررسی و تجزیه و تحلیل کردند. پس از کاربست آزمون مان ویتنی یو-برای مقایسه میانگین استفاده از انواع شاخص‌های فراگفتنی - یافته‌ها نشان داد که به جز یک مؤلفه، در استفاده از سایر شاخص‌های فراگفتنی در نگارش متون توسط دانشجویان ایرانی و چینی رشته زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد.

اسدی و همکاران (۱۴۰۲) بر اساس مدل هایلند (۲۰۰۵)، ۴۰ بخش «بحث و بررسی» مقالات علوم انسانی را تحلیل کردند. نتایج نشان داد نویسندگان ترجیح می‌دهند از نشانگرهای فراگفتنی تعاملی محض دو برابر بیشتر از نشانگرهای تعاملی آمیخته با نگرش‌ها و داوری‌ها استفاده کنند.

فرنیا (۲۰۲۴)، به بررسی نقش نشانگرهای فراگفتنی در متقاعدسازی دانشجویان در رایانامه‌های ارسالی به اساتید پرداخته است. داده‌ها شامل ۲۰۰ رایانامه با ۱۳۱۰۳ واژه در بازه ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ بوده و بر اساس چارچوب هایلند (۲۰۰۵) و مثلث بلاغی ارسطو تحلیل شدند. در این پژوهش، دو دسته نشانگر فراگفتنی شامل تبدلی (گزارها، چارچوب‌سازها، ارجاعات درون‌متنی، استنادها و ابهام‌زداها) و تعاملی (تردیدنماها، یقین‌نماها، نگرش‌نماها، ارجاع به خود و مشارکت‌جویی) بررسی شدند. نتایج نشان داد که نشانگرهای تعاملی بیش از تبدلی به کار رفته‌اند و مشارکت‌جویی به‌عنوان ابزاری برای ایجاد پیوند عاطفی و برانگیختن حس همدلی بالاترین بسامد را داشت. در مقابل، گزارها به‌عنوان راهبردی منطقی (مرتبط با بعد لوگوس) بیشترین فراوانی را در میان نشانگرهای تبدلی داشتند. یافته‌ها بیانگر آن است که بسامد و نوع استفاده از نشانگرهای فراگفتنی تحت تأثیر بافت و ژانر متنی قرار دارد و این عناصر نقشی مهم در تقویت جنبه اقناعی تعاملات دانشگاهی ایفا می‌کنند.

هایلند و همکاران (۲۰۰۵) با تعریف «فراگفتنی»، تمام جنبه‌های تعامل نویسنده با متن و خواننده را بررسی کردند. آن‌ها معتقدند فراگفتنی متن را به‌عنوان کنشی اجتماعی تحلیل می‌کند. در این الگو، نویسنده از ابزارهایی مانند نگرش‌نما، تردیدنما، یقین‌نما و درگیرساز برای ابراز نگرش و جلب مشارکت خواننده استفاده می‌کند.

تسه^۱ و همکاران (۲۰۰۹) ۵۶ مقاله نقد کتاب از مجلات فلسفه و زیست‌شناسی را بررسی کردند. نتایج نشان داد حدود ۵۰ عنصر فراگفتنی مانند یقین‌نماها، تردیدنماها و نگرش‌نماها استفاده شده است. مردان بیشتر از زنان از عبارات یقین‌نما برای بیان دیدگاه‌های خود استفاده کردند.

هو^۲ و همکاران (۲۰۱۱) با بررسی ۶۴۹ چکیده‌ی مقاله‌های آکادمیک تجربی و غیرتجربی در ژورنال‌های چینی و انگلیسی، تردیدنماها و یقین‌نماها به‌عنوان منابع مهم در مطالعات فراگفتنی معرفی شده‌اند. نتایج به‌دست‌آمده از تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری‌شده نشان می‌دهد که چکیده‌های منتشرشده در ژورنال‌های انگلیسی بیشتر از عبارات احتیاط‌آمیز نسبت به ژورنال‌های چینی

¹ Tse² Hu

استفاده کرده‌اند. همچنین، چکیده‌های مقالات آکادمیک تجربی بیشتر از یقین‌نماها در مقایسه با چکیده‌های مقالات آکادمیک غیرتجربی استفاده کرده‌اند.

سرهلث^۱ و همکاران (۲۰۱۲) در تحقیقی برای درس مقاله‌نویسی جهت ارزیابی عبارات احتیاط‌آمیز و یقین‌نماها در نوشتار آکادمیک بر روی ۲۰ مقاله از دانش‌آموزان سطح پیشرفته در رشته زبان انگلیسی در سوئد، به این نتیجه رسیدند که نویسندگان مرد نسبت به زنان از عبارات‌های یقین‌نما بیشتر استفاده می‌کنند.

جانکورا^۲ و همکاران (۲۰۱۴) در تحقیق تحت عنوان فراگفتنی در نقد کتاب به زبان انگلیسی و پرتغالی برزیل: تحلیلی مبتنی بر پیکره بیان داشتند که با بررسی ۱۸۰ مقاله مرتبط با نقد کتاب‌های دانشگاهی در سه رشته مختلف (زبان‌شناسی کاربردی، تاریخ و روان‌شناسی) و از دو زبان انگلیسی و پرتغالی بر مبنای الگوی هایلند (۲۰۰۰)، مشخص کرده‌اند که تعداد کلی مشخصه‌های فراگفتنی بینافردی موجود در پیکره انگلیسی به‌طور قابل توجهی بیشتر از پیکره پرتغالی است.

کان^۳ و همکاران (۲۰۱۶) بر اساس مدل فراگفتنی هایلند با مقایسه نشانگرها در ۲۰ مقاله که در مورد آموزش و ادبیات ترکی است، بیان داشتند که میزان فراوانی فراگفتنی در مقالات رشته زبان ترکی بیشتر از رشته ادبیات است. همچنین مشخص گردید که تردیدنماها و یقین‌نماها در مقالات این دو رشته دارای تفاوت معناداری هستند؛ در حالی که هیچ تفاوت معناداری در کاربرد نشانگرهای نگرش‌نما، دخیل‌سازها و خوداظهاری‌ها مشاهده نمی‌شود.

کوواس آلونسو^۴ و همکاران (۲۰۲۱) به مطالعه نشانگرهای فراگفتنی و ژانر متن پرداختند. نتایج مطالعه آن‌ها نشان می‌دهد که اختلاف در نشانگرهای تعاملی بین متون آکادمیک و غیرآکادمیک نسبتاً کوچک است. این تفاوت توسط مطالعات قبلی شناسایی شده است و در اینجا تایید می‌شود که این اختلاف ممکن است به استفاده از زبان آکادمیک، موضوع یا شیء مطالعه مرتبط باشد. در مقابل، میانگین مقادیر نشانگرهای تعاملی در متون غیرآکادمیک به‌طور قابل توجهی بالاتر از آن‌ها در متون آکادمیک است.

گنگ^۵ (۲۰۲۳)، استفاده از نشانگرهای فراگفتنی در چکیده‌های مقالات پژوهشی حوزه‌های زبان‌شناسی و ادبیات منتشرشده در مجلات نمایه‌شده در Scopus بررسی شده است. این پژوهش با بهره‌گیری از مدل تحلیلی هایلند (۲۰۰۵)، نشانگرهای فراگفتنی را به دو دسته تبادلی و تعاملی تقسیم‌بندی کرده و نشان داده است که نشانگرهای تبادلی، که برای سازمان‌دهی متن و هدایت خواننده به کار می‌روند، در مقایسه با نشانگرهای تعاملی، که برای تعامل با خواننده استفاده می‌شوند، کاربرد

¹ Serholt

² Junqueira

³ Kan

⁴ Cuevas-Alonso

⁵ Geng

بیشتری دارند. تحلیل داده-محور^۱ این مطالعه تفاوت‌های معناداری را در استفاده از این نشانگرها بین دو رشته زبان‌شناسی و ادبیات نشان می‌دهد. این یافته‌ها بر اهمیت نشانگرهای فراگفتمانی در بهبود ساختار و وضوح چکیده‌های آکادمیک تاکید دارند.

واکانیاک ایوزیک^۲ و همکاران (۲۰۲۴) با تحلیل مقایسه‌ای مبتنی بر پیکره از فراگفتمان در مقالات استدلالی انگلیسی غیر بومی و بومی بیان داشتند که نویسندگان بومی نشانگرهای تعاملی و تعامل‌پذیر را به‌طور نسبتاً مساوی در سراسر مقالات خود توزیع می‌کنند؛ در حالی که، نویسندگان غیر بومی تمایل جالبی به استفاده‌ی بیشتر از هر دو نشانگر تعاملی و تعامل‌پذیر در پاراگراف پایانی دارند.

مطالعات مربوط به نشانگرهای فراگفتمانی در متون ادبی و غیرادبی، به‌ویژه در زبان فارسی، تاکنون کمتر مورد توجه پژوهشگران ایرانی قرار گرفته است. در حالی که در غرب، نظریه‌پردازانی مانند هایلند (۲۰۰۵) چارچوب‌های تحلیلی جامعی برای بررسی این نشانگرها در گفتمان‌های آکادمیک و ادبی ارائه کرده‌اند. پژوهش‌های داخلی عمدتاً محدود به تحلیل‌های پراکنده در حوزه زبان‌شناسی و سبک‌شناسی بوده‌اند. از سوی دیگر، پژوهش‌های غیرایرانی، مانند کارهای هایلند، نشان داده‌اند که فراگفتمان نه تنها ابزاری برای هدایت خواننده است، بلکه در شکل‌دهی به ایدئولوژی و انتقال ارزش‌های فرهنگی نیز نقش کلیدی ایفا می‌کند. این شکاف پژوهشی در ادبیات فارسی، ضرورت بررسی نظام‌مند نشانگرهای فراگفتمانی در متونی مانند داستان‌های ایرانی را آشکار می‌سازد.

۳. مبانی نظری پژوهش

مطالعه فراگفتمان در متون ادبی از جمله شاخه‌های پرطرفدار زبان‌شناسی کاربردی است که به فهم عمیق‌تر و دقیق‌تر تعامل نویسنده و مخاطب از منظر زبانی کمک می‌کند. در ادبیات معاصر فارسی، برخی آثار چون کلیدر به دلیل عمق معنایی و ساختار چندلایه‌ای، از منظر فراگفتمان بسیار قابل تحلیل هستند. مدل هایلند (۲۰۰۵)، به‌عنوان یکی از جامع‌ترین مدل‌ها در بررسی نشانگرهای فراگفتمانی، به ویژه در تحلیل چگونگی مدیریت ارتباط با مخاطب و ارائه‌ی بازخوردهای ضمنی نویسنده، چارچوبی دقیق و سازمان‌یافته فراهم می‌کند. در ادبیات داستانی ایران، این مدل می‌تواند به بررسی عمیق‌تر شیوه‌های نویسندگان برای ایجاد ارتباط متقابل با خوانندگان و تقویت جایگاه مفاهیم مورد استفاده کمک کند (سرگلزایی اول و همکاران، ۱۴۰۰).

۳-۱ فراگفتمان

فراگفتمان به‌عنوان یک مفهوم کلیدی در تحلیل زبان‌شناسی، به جنبه‌های تعاملی گفتمان می‌پردازد که نویسنده از طریق آن‌ها با مخاطب ارتباط غیرمستقیم برقرار می‌کند. این مفهوم شامل استراتژی‌های زبانی مانند سازمان‌دهی، هدایت و ساختاربندی اطلاعات است که به بهبود درک متن و کنترل نویسنده بر محتوا کمک می‌کند. فراگفتمان فراتر از انتقال اطلاعات مستقیم، بر ایجاد پیوند میان نویسنده و

^۱ Corpus-based

^۲ Vakanjac Ivezic

خواننده تمرکز دارد و از ابزارهایی مانند تصریح، تاکید و تنظیم جهت‌گیری گفتمان استفاده می‌کند. مطالعات، فراگفتمان را به دو دسته تبادلی و تعاملی تقسیم می‌کنند که در کنار هم ساختاری منطقی برای انتقال محتوا ایجاد می‌کنند. تحلیل فراگفتمان به بررسی ارتباطات ضمنی و نگرش‌های پنهان در متن می‌پردازد و در متون پیچیده فرهنگی، اجتماعی و فلسفی کاربرد دارد.

۲-۳ مدل فراگفتمانی هایلند

مدل فراگفتمانی هایلند (۲۰۰۵) به دو دسته اصلی تعاملی (مشارکتی) و تبادلی (هدایتی) تقسیم می‌شود. این مدل در تحلیل متون علمی، نشانگرهای زبانی مانند سطح قطعیت و نگرش‌ها را شناسایی می‌کند و استراتژی‌های ارتباطی نویسنده را بررسی می‌نماید (سارانی، ۱۴۰۲). فراگفتمان تبادلی شامل نشانگرهایی چون گزارها^۱، نقش‌نماهای قالبی^۲، نقش‌نماهای درون‌متنی^۳، استنادها^۴ و ابهام‌زدها^۵ است که به ساختاردهی متن و هدایت خواننده در مسیر استدلال کمک می‌کنند. فراگفتمان تعاملی (مشارکتی) نیز شامل تردیدنماها^۶، یقین‌نماها^۷، نگرش‌نماها^۸، نقش‌نماهای ترغیبی^۹ (دخیل سازها) و خوداظهاری‌ها^{۱۰} می‌باشد که به نویسنده امکان می‌دهند تا دیدگاه‌ها و نگرش‌های خود را به نحوی غیرمستقیم به خواننده منتقل کند و به خواننده کمک کند تا بهتر با متن ارتباط برقرار کند.

۱-۲-۳ فراگفتمان‌های تبادلی

فراگفتمان تبادلی ابزاری کلیدی در تحلیل گفتمان است که به سازمان‌دهی منطقی متن و انتقال پیام‌ها کمک می‌کند. این نوع فراگفتمان با استفاده از ابزارهای زبانی، ساختار متن را تنظیم می‌نماید تا خواننده بتواند استدلال‌های نویسنده را به راحتی دنبال کند. عناصر آن شامل نشانگرهایی است که به ارائه منسجم و سازمان‌یافته متن یاری می‌رسانند.

الف) گزارها ابزارهای کلیدی فراگفتمان تبادلی هستند که با ایجاد پیوند معنایی بین جملات و پاراگراف‌ها، خواننده را در دنبال کردن استدلال‌ها و موضوعات متن هدایت می‌کنند. عباراتی مانند «اما»، «زیرا»، و «در نتیجه» به تشخیص تغییرات موضوعی و ارتباط‌های علی کمک کرده و از سردرگمی جلوگیری می‌کنند. این ابزارها در متون علمی، با تنظیم ساختار گفتمان، پیوستگی و منطق استدلال‌ها را تقویت می‌کنند (تاجر، ۱۳۹۸، ص. ۴۵).

¹ Transitions

² Frame Markers

³ Endo-phonic Markers

⁴ Evidentials

⁵ Code Glosses

⁶ Hedges

⁷ Boosters

⁸ Attitude Markers

⁹ Engagement Markers

¹⁰ Self-Mentions

ب) نقش‌نماهای قالبی، عناصر فراگفتمانی تبدالی هستند که با عباراتی مانند «اول»، «دوم»، و «نتیجه‌گیری»، ساختار کلی متن را مشخص کرده و به خواننده در درک سلسله‌مراتب موضوعات و توالی مطالب کمک می‌کنند. این نشانگرها چارچوب متن را تنظیم می‌کنند و درک بهتری از سازمان‌دهی و توزیع محتوا ارائه می‌دهند (اتابکی، ۱۳۹۹: ۵۰).

ج) نقش‌نماهای درون‌متنی، ابزارهایی هستند که با ارجاع به بخش‌های دیگر متن مانند «همان‌طور که در بخش قبل اشاره شد» یا «به جدول شماره یک مراجعه کنید»، ارتباطات معنایی بین بخش‌های متن را تقویت می‌کنند. این ابزارها در متون علمی و پیچیده، دسترسی به اطلاعات مرتبط را تسهیل کرده و درک استدلال‌ها را بهبود می‌بخشند (رادان، ۱۴۰۰: ۴۰).

د) استنادها یا گواهنماها، ابزارهای فراگفتمان تبدالی هستند که نویسنده با استفاده از آن‌ها به منابع معتبر (مانند مقالات علمی یا نقل‌قول‌ها) ارجاع می‌دهد تا اعتبار و مستند بودن استدلال‌های خود را تقویت کند. عباراتی مانند «طبق تحقیقات اسمیت (۲۰۰۳)» به افزایش ارزش علمی متن و اطمینان بخشی به خواننده کمک می‌کنند (کنهور، ۱۴۰۲: ۵۰).

ه) ابهام‌زداهای نشانگرهایی هستند که نویسنده با استفاده از آن‌ها واژه‌ها یا مفاهیم پیچیده را توضیح می‌دهد. عباراتی مانند «به عبارت دیگر» یا «یعنی» به شفاف‌سازی متن کمک کرده و درک مطالب تخصصی را برای خواننده آسان‌تر می‌کنند (سارانی، ۱۴۰۲: ۵۰).

۳-۲-۲ فراگفتمان‌های تعاملی

فراگفتمان تعاملی در مدل هایلند (۲۰۰۵)، ابزاری است که نویسنده با استفاده از آن ارتباطی فعال‌تر و تعاملی‌تر با خواننده برقرار می‌کند. این نوع فراگفتمان با انتقال نگرش‌ها و احساسات نویسنده، خواننده را به‌طور موثرتری درگیر متن کرده و مشارکت او را افزایش می‌دهد. این ویژگی به‌ویژه در متون ادبی و هنری برای هدایت مخاطب به لایه‌های معنایی عمیق‌تر کاربرد دارد.

الف) تردیدنماها ابزارهای فراگفتمانی هستند که با عباراتی مانند «احتمالا» یا «به نظر می‌رسد»، میزان قطعیت نویسنده را نسبت به استدلال‌ها یا اطلاعات بیان می‌کنند. این ابزارها به نویسنده اجازه می‌دهند دیدگاه‌های خود را با احتیاط مطرح کرده و خواننده را در فرآیند تفسیر و تحلیل مشارکت دهند (رضایی، ۱۳۹۸: ۱۲).

ب) یقین‌نماها ابزارهایی هستند که به نویسنده اجازه می‌دهند استدلال‌ها و ایده‌های خود را با قاطعیت بیان کنند. عباراتی مانند «قطعا» و «بدون شک» اعتماد به نفس نویسنده را منتقل کرده و خواننده را به پذیرش قوی‌تر استدلال‌ها هدایت می‌کنند. در متون علمی، این ابزارها یافته‌ها را با اطمینان بیشتری ارائه می‌دهند (کوواس، ۲۰۲۱: ۱۶).

ج) نگرش‌نماها نشانگرهایی هستند که دیدگاه‌ها، احساسات و ارزیابی‌های شخصی نویسنده را به خواننده منتقل می‌کنند. عباراتی مانند «متأسفانه» یا «خوشبختانه» به خواننده اجازه می‌دهند تا نگرش عاطفی نویسنده را درک کرده و ارتباط عمیق‌تری با متن برقرار کنند (ه‌اراهاپ، ۲۰۲۰: ۷۰).

د) نقش‌نماهای ترغیبی، ابزارهایی فراگفتنی هستند که خواننده را به مشارکت فعال در متن دعوت می‌کنند. عباراتی مانند «توجه کنید» یا «بباید فرض کنیم» به خواننده احساس همگامی در فرآیند استدلال می‌دهند و او را از ناظر منفعل به مشارکت‌کننده فعال تبدیل می‌کنند. این ابزارها در متون علمی و آموزشی برای ترغیب به درک مفاهیم پیچیده کاربرد دارند (سارانی، ۱۴۰۲: ۴۲).

ه) خوداظهاری‌ها نشانگرهای فراگفتنی هستند که با استفاده از ضمائر اول شخص مانند «من معتقدم» یا «در نگاه من»، نویسنده را به‌طور مستقیم در متن حاضر می‌کنند. این ابزارها دیدگاه‌های شخصی نویسنده را بیان کرده و ارتباط صمیمانه‌تری با خواننده برقرار می‌کنند، در حالی که موضوع‌گیری‌های او را نیز آشکار می‌سازند (سلطانی، ۱۴۰۰: ۹۵).

۴. روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با رویکرد توصیفی-تحلیلی به بررسی نشانگرهای فراگفتنی تعاملی و تبادلی در رمان «کلیدر» اثر دولت‌آبادی می‌پردازد. این اثر به دلیل ارزش ادبی و فرهنگی برجسته و همچنین پیچیدگی‌های ساختاری خاص خود، نمونه‌ای منحصر به فرد برای تحلیل فراگفتنی محسوب می‌شود. در این مطالعه، با بهره‌گیری از مدل فراگفتنی هایلند (۲۰۰۵) که یکی از جامع‌ترین الگوهای تحلیل فراگفتنی‌ها است، داده‌های فراگفتنی از تمامی ۱۰ جلد رمان استخراج و با استفاده از نرم‌افزار LancsBox6 و سپس متون بر اساس چارچوب نظری هایلند (۲۰۰۵) تحلیل شدند. برای تحلیل آماری داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۱ و LancsBox6 بهره گرفته شده است. این مدل، نشانگرهای فراگفتنی را در دو بُعد تعاملی (مشارکتی) و تبادلی (هدایتی) دسته‌بندی می‌کند که هر یک نقش مهمی در سازماندهی متن و برقراری تعامل میان نویسنده و خواننده دارند. همچنین، آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف^۱ برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌های مربوط به فراگفتنی‌های تعاملی و تبادلی در رمان کلیدر به کار رفته است تا میزان توزیع نرمال دو بُعد نشانگرهای فراگفتنی به دقت ارزیابی شود. این آزمون امکان می‌دهد تا صحت فرضیات آماری مرتبط با داده‌ها بررسی و تحلیل‌های بعدی بر اساس آن‌ها انجام شود. تحلیل نشانگرهای فراگفتنی در این اثر، به درک عمیق‌تر از سبک زبانی و ساختار بیانی رمان کمک می‌کند و نشان می‌دهد که نویسنده چگونه با استفاده از ابزارهای زبانی مختلف، تعامل و تبادل معنا را با مخاطب برقرار می‌سازد. نشانگرهای فراگفتنی تبادلی-هدایتی شامل گزاره‌ها، نقش‌نماهای قالبی، نقش‌نماهای درون متنی، استنادها و ابهام‌زدها هستند که در سازماندهی و انسجام متن نقش دارند، در حالی که نشانگرهای تعاملی-مشارکتی مانند تردیدنما، یقین‌نما، نگرش‌نما، خوداظهاری‌ها و دخیل‌سازها یا نقش‌نماهای ترغیبی به بیان دیدگاه‌ها، نگرش‌ها و جلب مشارکت خواننده می‌پردازند. با توجه به اهمیت رمان کلیدر در ادبیات معاصر ایران و ویژگی‌های منحصر به فرد آن، این پژوهش با تحلیل جامع و دقیق نشانگرهای فراگفتنی، توانسته است تصویری

¹ Kolmogorov-Smirnov Test

روشن از نحوه تعامل نویسنده با خواننده و ساختار زبانی اثر ارائه دهد. این تحلیل نه تنها به فهم بهتر زبان و سبک دولت‌آبادی کمک می‌کند، بلکه می‌تواند به عنوان الگویی برای مطالعات فراگفتمانی در متون ادبی پیچیده مورد استفاده قرار گیرد. در نهایت، استفاده از روش‌های توصیفی و تحلیلی همراه با ابزارهای نرم‌افزاری پیشرفته، اعتبار و دقت نتایج پژوهش را افزایش داده است و مبنایی علمی برای تحقیقات آینده در حوزه فراگفتمان متون ادبی فراهم آورده است.

۵. تحلیل داده‌ها

در این پژوهش، داده‌های فراگفتمانی استخراج‌شده از رمان کلیدر با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS21 و LancsBox6 تحلیل شدند. روش تحلیل شامل شناسایی انواع و بسامد نشانگرهای فراگفتمانی بر اساس مدل هایلند (۲۰۰۵) و انجام آزمون‌های آماری برای بررسی تفاوت‌های معنادار بین داده‌ها بود. در این پژوهش، از نرم‌افزار LancsBox6 برای استخراج دقیق و کیفی نشانگرهای فراگفتمانی از این رمان استفاده شد. داده‌ها پس از طبقه‌بندی بر اساس مدل هایلند (۲۰۰۵)، به صورت کمی به SPSS21 وارد شدند تا تحلیل‌های آماری انجام شود. با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف بررسی نرمال بودن داده‌ها پرداخته شد. این روش به پژوهشگر امکان داد تا فرضیه‌ها را ارزیابی کرده و تفاوت‌های معنادار در بسامد و انواع نشانگرهای فراگفتمانی را بررسی کند. در این پژوهش، شاخص‌های آماری شامل میانگین^۱، میانه^۲، انحراف معیار^۳ و ضریب تغییرات^۴ برای توصیف ویژگی‌های کلی نشانگرهای فراگفتمانی تعاملی و تبدیلی در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱. شاخص‌های آماری کتاب کلیدر

ردیف	شاخص	میانگین	میان	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۱	گزارها	۱۲۱.۴	۱۲۸.۰	۷۸.۳۴	۶۴.۵۴
۲	استادها	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
۳	نقش نماهای درون متنی	۳۵.۸	۴۴.۰	۲۶.۴۵	۷۳.۹۳
۴	ابهام‌زداها	۱۰۱.۹	۱۰۰.۰	۴۸.۹۱	۴۷.۹۹
۵	نقش‌نماهای قالبی	۸۹.۵	۹۰.۰	۴۲.۸۶	۴۷.۹۱
۶	خوداظهارها	۷۰۳.۱	۷۰۶.۵	۲۰۲.۷۸	۲۸۸.۴

¹ Mean

² Median

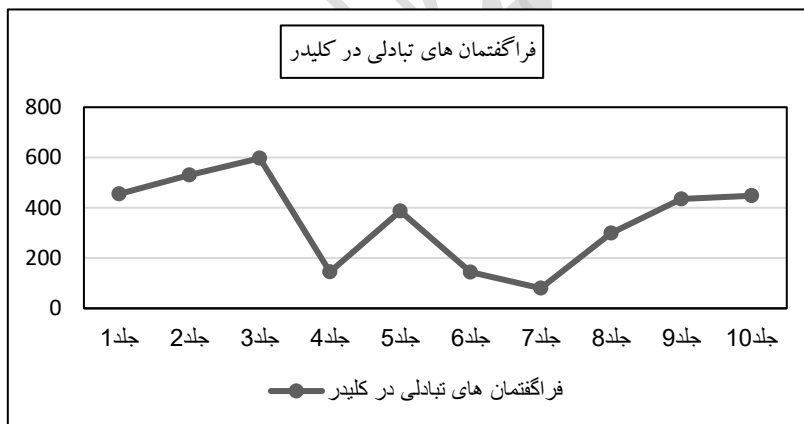
³ Standard Deviation

⁴ Coefficient of Variation

۷	یقین نماها	۲۲۴.۷	۲۳۱.۰	۱۰۶.۱۱	۴۷.۲۲
۸	نگرش نماها	۳۲.۶	۳۱.۰	۱۲.۲۹	۳۷.۶۹
۹	نقش نماهای ترغیبی	۱۷.۳	۱۷.۵	۷.۰۷	۴۰.۸۸
۱۰	تردید نماها	۱۲۰.۸	۱۱۹.۰	۳۵.۸۳	۲۹.۶۶

تحلیل شاخص‌های فراگفتمانی در رمان کلیدر نشان می‌دهد که برخی شاخص‌ها مانند خوداظهاریها و تردیدنماها استفاده یکنواخت‌تری دارند، درحالی‌که شاخص‌هایی مانند نقش‌نماهای درون‌متنی و گزارها پراکندگی بیشتری نشان می‌دهند. استنادها در متن غایب هستند، که نشان‌دهنده سبک خاص نویسنده است. دولت‌آبادی از فراگفتمان‌های تعاملی به‌طور گسترده و متناسب با نیازهای روایی استفاده کرده است: در جلد‌های ابتدایی و پایانی برای جلب توجه و تأثیرگذاری احساسی، و در میانه‌های داستان برای افزایش پیچیدگی روایت، استفاده از این ابزارها کاهش یافته است. این نوسانات نشان‌دهنده استراتژی هدفمند نویسنده در ایجاد ارتباط با مخاطب و پیشبرد داستان است.

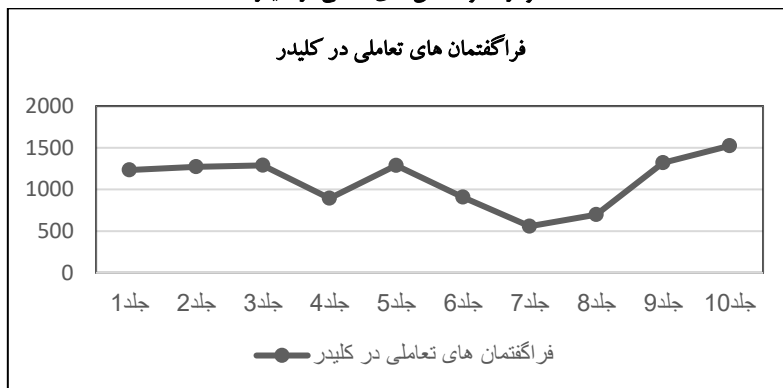
نمودار ۱. فراگفتمان‌های تبدلی در کلیدر

تحلیل نمودار فراگفتمان‌های تعاملی در رمان کلیدر نشان‌دهنده نوسانات معنادار در استفاده از این ابزارها در جلد‌های مختلف است. در جلد‌های اول و دوم، استفاده از فراگفتمان‌های تعاملی برای ایجاد ارتباط قوی با مخاطب و معرفی شخصیت‌ها و محیط داستان بالا است. در جلد سوم، این استفاده به اوج می‌رسد، به‌ویژه در بخش‌هایی که نیاز به تعامل مستقیم یا تأثیرگذاری عاطفی بیشتر است. از جلد چهارم تا هفتم، کاهش قابل توجهی در استفاده از این فراگفتمان‌ها دیده می‌شود، که نشان‌دهنده تغییر در سبک روایت و تمرکز بر جنبه‌های ساختاری‌تر داستان است. در جلد‌های هشتم تا دهم، استفاده از فراگفتمان‌های تعاملی دوباره افزایش می‌یابد و به بالاترین سطح می‌رسد، که نشان‌دهنده جمع‌بندی

داستان و تاکید بر پیام‌های نهایی است. این نوسانات بازتاب استراتژی نویسنده در تنظیم تعامل با مخاطب و پیشبرد روایت است.

نمودار ۲. فراگفتان‌های تعاملی در کلیدر

نرمال بودن داده‌های مربوط به فراگفتان‌ها در کتاب کلیدر با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوو بررسی شده و نتایج آن در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوو کتاب کلیدر

ردیف	شاخص	آزمون K-S	مقدار احتمال (P-Value)
۱	گزارها	۰.۱۸	۰.۸۵
۲	استادها	NaN	NaN
۳	نقش نماهای درون متنی	۰.۱۵	۰.۹۵
۴	ابهام زداها	۰.۱۲	۰.۹۹
۵	نقش نماهای قالبی	۰.۱۲	۰.۹۹
۶	خوداظهاریها	۰.۰۹	۰.۹۹
۷	یقین نماها	۰.۱۴	۰.۹۶
۸	نقش نماهای نگرشی	۰.۱۶	۰.۹۲
۹	نقش نماهای ترغیبی	۰.۱۹	۰.۸۲
۱۰	تردیدنماها	۰.۱۳	۰.۹۷

نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوو برای بررسی نرمال بودن داده‌های فراگفتمان‌های تبدالی و تعاملی در کتاب کلیدر نشان می‌دهد که اکثر شاخص‌ها دارای مقدار احتمال (P-Value) بیشتر از ۰۰۰۵ هستند، که دلالت بر نرمال بودن توزیع داده‌ها دارد. به عنوان مثال، شاخص حروف ربط با آماره K-S برابر با ۰۰۱۸ و مقدار احتمال ۰۰۸۵، و شاخص نقش نماهای درون متنی با آماره K-S برابر با ۰۰۱۵ و مقدار احتمال ۰۰۹۵، هر دو توزیع نرمال را نشان می‌دهند. شاخص‌های ابهام زدها و چارچوب‌سازها نیز با مقدار احتمال ۰۰۹۹ کاملاً نرمال هستند. در مورد فراگفتمان‌های تعاملی، شاخص خوداظهاریها با آماره K-S برابر با ۰۰۰۹ و مقدار احتمال ۰۰۹۹، و شاخص یقین‌نماها با آماره K-S برابر با ۰۰۱۴ و مقدار احتمال ۰۰۹۶، هر دو توزیع نرمال را تایید می‌کنند. شاخص نقش نماهای ترغیبی با مقدار احتمال ۰۰۸۲ نزدیک به سطح بحرانی ۰۰۰۵ است، اما همچنان نرمال بودن داده‌ها را نشان می‌دهد. تنها شاخص استنادها به دلیل ثابت بودن مقادیر (صفر) فاقد داده‌های متغیر است و قابل تحلیل نیست. با توجه به نرمال بودن اکثر داده‌ها، استفاده از آزمون T مستقل برای مقایسه میانگین‌های فراگفتمان‌های تبدالی و تعاملی در کتاب کلیدر قابل قبول است.

۱.۵ مقایسه فراگفتمان‌های تعاملی و تبدالی در کتاب کلیدر

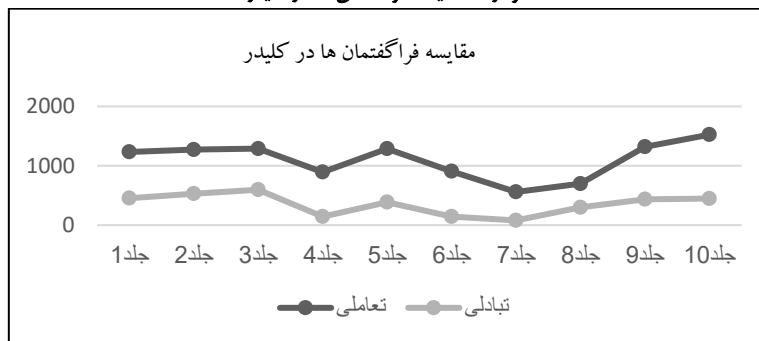
جدول ۳ و همچنین نمودار ۳ مقایسه فراگفتمان‌ها را در کتاب کلیدر نشان می‌دهد. با توجه به این که داده‌ها در فراگفتمان‌های تبدالی و تعاملی دارای توزیع نرمال هستند، از آزمون‌های پارامتریک استفاده می‌شود. آزمون پارامتریک مناسب در این شرایط آزمون T می‌باشد.

جدول ۳. آزمون T مستقل

ردیف	T آماره	(P-Value) مقدار احتمال
۱	۶.۵۶	۰.۰۰۰۰۰۴

آزمون T مستقل برای مقایسه فراگفتمان‌های تبدالی و تعاملی در کتاب کلیدر نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین این دو نوع فراگفتمان وجود دارد (آزمون $T = 6.56$ ، $P\text{-Value} = 0.000004$). میانگین فراگفتمان‌های تعاملی به‌طور قابل توجهی بیشتر از فراگفتمان‌های تبدالی است، که نشان‌دهنده تمرکز نویسندگان بر تعاملات میان شخصیت‌ها و خواننده برای ایجاد عمق داستانی است. فراگفتمان‌های تعاملی به‌عنوان ابزاری کلیدی برای تقویت ارتباط عاطفی و درگیری مخاطب با داستان استفاده شده‌اند، در حالی که فراگفتمان‌های تبدالی نقش کمتری در انتقال اطلاعات مستقیم داشته‌اند. این نتایج تایید می‌کند که نویسندگان از فراگفتمان‌ها به‌طور هدفمند برای ایجاد تجربه‌ای تاثیرگذار و تعاملی برای خوانندگان بهره برده است.

نمودار ۳. مقایسه فراگفتان‌ها در کلیدر

نمودار ۳ مقایسه فراگفتان‌های تبادل‌ی و تعامل‌ی در کتاب کلیدر را نشان می‌دهد که نویسنده از فراگفتان‌های تعامل‌ی (نمودار بالایی) به‌طور معناداری بیشتر از فراگفتان‌های تبادل‌ی (نمودار پایینی) استفاده کرده است. در جلدهای ابتدایی، هر دو نوع فراگفتان در سطح بالایی قرار دارند، اما فراگفتان‌های تعامل‌ی غالب‌ترند، که نشان‌دهنده نیاز به ایجاد ارتباط قوی‌تر میان شخصیت‌ها و مخاطب است. در جلد سوم، هر دو نوع افزایش می‌یابند، اما فراگفتان‌های تعامل‌ی رشد چشمگیری دارند. در جلد چهارم، فراگفتان‌های تبادل‌ی به شدت کاهش می‌یابند، در حالی که فراگفتان‌های تعامل‌ی همچنان در سطح بالاتری باقی می‌مانند، نشان‌دهنده تمرکز بر تعاملات غیرمستقیم و پیچیدگی‌های داستانی. در جلدهای پنجم تا هفتم، استفاده از هر دو نوع کاهش می‌یابد، اما فراگفتان‌های تعامل‌ی همچنان غالب هستند. از جلد هشتم به بعد، روند استفاده از هر دو نوع افزایش می‌یابد و در جلدهای نهم و دهم، فراگفتان‌های تعامل‌ی به اوج خود می‌رسند. این الگو نشان می‌دهد نویسنده از فراگفتان‌های تعامل‌ی به‌عنوان ابزار اصلی برای ایجاد ارتباط با مخاطب و تقویت تعاملات داستانی استفاده کرده است، در حالی که فراگفتان‌های تبادل‌ی نقش مکمل در انتقال اطلاعات مستقیم داشته‌اند. این استراتژی بیانگر تطبیق هوشمندانه سبک روایت با نیازهای داستان است.

۵. نتیجه‌گیری

زبان، به‌عنوان ابزاری قدرتمند برای بیان اندیشه‌ها و ایجاد ارتباطات انسانی، همواره نقش مهمی در انتقال معنا و تأثیرگذاری بر مخاطبان داشته است. یکی از عناصر کلیدی که در این فرایند نقش ایفا می‌کند، نشانگرهای فراگفتانی هستند. این نشانگرها به‌عنوان ابزاری زبانی، وظیفه دارند تا ساختار متن، هدف نویسنده و ارتباط با مخاطب را مشخص کنند، همچنین مخاطب را از جریان روایت آگاه ساخته و تعامل میان متن و خواننده را تقویت می‌کند. رمان‌های فارسی به‌عنوان بخشی از میراث ادبی ایران، همواره بستری برای بررسی عناصر زبانی و ساختاری بوده‌اند. در این میان، رمان معاصر فارسی همچون کلیدر دولت‌آبادی به‌عنوان اثر برجسته، مخاطبان گسترده‌ای را به خود جذب کرده است. با

توجه به اهمیت نشانگرهای فراگفتنی در غنی‌سازی متن و برقراری ارتباط مؤثر با خواننده، بررسی و تحلیل آن‌ها در رمان‌های مختلف می‌تواند به درک عمیق‌تر از سبک نگارش نویسندگان کمک کند. انگاره‌ی هایلند (۲۰۰۵) که یکی از نظریه‌های برجسته در زمینه تحلیل فراگفتنی است، چارچوبی مناسب برای مطالعه و مقایسه این عناصر در متون مختلف ارائه می‌دهد. هدف اصلی در این تحقیق است. روش انجام این تحقیق، به صورت آمار توصیفی-تحلیلی است. پس از آن ۱۰ جلد رمان کلیدر مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهند که تفاوت معناداری از نظر انواع و بسامد نشانگرهای فراگفتنی در آثار کلیدر دولت‌آبادی وجود دارد. به طور کلی، نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که نویسنده از فراگفتنی‌های تعاملی به عنوان ابزار اصلی خود برای ایجاد ارتباط میان عناصر داستان و مخاطب بهره برده است. در مقابل، فراگفتنی‌های تبدیلی نقش مکمل داشته و در بخش‌هایی از داستان که نیاز به انتقال اطلاعات مستقیم بوده، به کار گرفته شده‌اند. این الگوی استفاده از فراگفتنی‌ها بیانگر استراتژی هدفمند نویسنده در تطبیق سبک روایت با نیازهای داستان در هر مرحله است.

منابع فارسی

احمدی فوزیه، و صیامی، توحید (۱۳۹۵). بررسی تاثیر جنسیت در به کارگیری عبارت‌های احتیاط‌آمیز و تاکیدها در داستان‌های کوتاه انگلیسی. *کنفرانس بین‌المللی ادبیات و زبان‌شناسی*.

<https://sid.ir/paper/828049/fa>

پهلوان‌نژاد، محمدرضا، و علی‌نژاد، بتول (۱۳۹۱). بلاغت مقابله‌ای و بررسی فراگفتنی‌ها در انشاهای توصیفی فارسی‌زبانان و فارسی‌آموزان عرب. *پژوهشنامه آموزش زبان فارسی به غیر*

فارسی‌زبانان، ۱(۱)، ۷۹-۱۰۰. https://jtpsol.journals.ikiu.ac.ir/article_141.html

تاجر، پگاه، جوکار، عبدالرسول، فخر احمد، سیدمصطفی، ستوده، هاجر، و خرمایی، علیرضا (۱۳۹۸). تحلیل کاربرد الگوی فراگفتار هایلند در خلاصه‌سازی خودکار استنادمدار: پیشنهاد طرح حاشیه‌نویسی بافتارهای استنادی. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۲۲(۳)، ۹۱-۱۱۱.

<https://doi.org/10.30481/lis.2019.81993>

سارانی، مریم، حبیبی، علی‌اصغر، عرب یوسف‌آبادی، عبدالباسط، و بهروزی، مجتبی (۱۴۰۴). فراگفتنی تبدیلی (گزاره‌ها و چارچوب‌سازها) در مجله الحسینی الصغیر بر اساس انگاره هایلند (۲۰۰۵). *مجله علمی پژوهشی مطالعات ادبیات کودک دانشگاه شیراز*.

<https://doi.org/10.22099/jcls.2025.51641.2071>

سلطانی، رحمت اله و شکرپور، نسرين (۱۴۰۰). وضعیت استفاده از نشانگرهای فراگفتنی در مقالات پزشکی ایران: مطالعه‌ای تطبیقی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران*، ۳۱(۱۹۶)، ۹۲-۱۰۰.

<http://jmums.mazums.ac.ir/article-1-16484-fa.html>

دولت‌آبادی، محمود (۱۳۵۷-۱۳۶۳). *کلیدر* (جلدهای ۱-۱۰). تهران: نشر پارسی، فرهنگ معاصر.

<https://www.sarzamindownload.com>

رادان، سحر، پورابراهیم، فاطمه، و ستارپور، سیمین (۱۴۰۰). مقایسه نشانگرهای فراگفتمانی در مقالات پژوهشی نویسندگان ایرانی منتشرشده در مجلات علمی-پژوهشی و ISI [پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه مراغه، دانشکده علوم انسانی]. <https://www.magiran.com/p2520197>

شیخ سنگ تجن، شهین (۱۳۹۹). بررسی نشانگرهای فراگفتمان تعاملی در قرآن: مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی. *پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، فصل‌نامه علمی-پژوهشی*، ۴(۳)، ۲۳-۴۶. <https://doi.org/10.22034/isqs.2020.5757>

عبدی، رضا، و محمدی، شهرزاد (۱۳۹۱). تأثیر وجود شاخص‌های فراگفتمانی بر درک مطلب خواندن انگلیسی دانش‌آموزان دبیرستانی. *روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۲(۲)، ۹۳-۱۰۶. [doi: d-2-2-92-4-6](https://doi.org/10.22034/JLS.2024.141017.1094)

فرنیا، مریم، و ابراهیمی، فواد (۱۴۰۳). بررسی نشانگرهای فراگفتمان در متقاعدسازی رایانامه درخواست دانشجویان به اساتید دانشگاه. *پژوهش‌های زبان‌شناسی: نظریه و کاربرد*، ۲(۲)، ۱۷۳-۲۰۱. [doi: 10.22034/JLS.2024.141017.1094](https://doi.org/10.22034/JLS.2024.141017.1094)

کنهور، محمد حسین، ثباتی، الهام، افشار، طاهره (۱۴۰۲). بررسی نشانگرهای فراگفتمان تعاملی در متون انگلیسی: مطالعه تطبیقی بین ویرایشگران عراقی و انگلیسی‌زبان [پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه ایلام]. دانشکده ادبیات و علوم انسانی.

<https://research.ilam.ac.ir/~e.sobati/ViewResearch.aspx?ResearcherID=174707>
نادری، جواد، صیامی، توحید (۱۴۰۱). بررسی نشانگرهای فراگفتمانی تعاملی در سخنرانی‌های تحلیف روسای جمهور ایالات متحده و روسیه. *علم‌زبان*، ۹(۱۶)، ۳۹۵-۴۱۲. [doi: 10.22054/L.S.2023.66102.1530](https://doi.org/10.22054/L.S.2023.66102.1530)

References

- Abdi, R., & Mohammadi, Sh. (2013). *The effect of metadiscourse markers on Iranian high school students' reading comprehension in English. School Psychology Quarterly*, 2(1), 93-106. [In Persian]. [DOI : D-2-2-92-4-6](https://doi.org/10.22034/JLS.2024.141017.1094)
- Ahmadi, F., & Siyami, T. (2016). The effect of gender on the use of hedging and emphatic expressions in English short stories. *International Conference on Literature and Linguistics* (In Persian). <https://sid.ir/paper/828049/fa>
- Asadi, J., Al-Yasin, S. H., & Moradi Joz, R. (2023). *A study of the discussion section of research articles written by non-native English writers: Based on Hyland's (2005) metadiscourse model. Iranian Journal of English for Academic Purposes*, 12(1) (In Persian). [doi: 10.30486/RELP.2023.1976435.1428](https://doi.org/10.30486/RELP.2023.1976435.1428)
- Crismore, A., Markkanen, R., & Steffensen, M. S. (1993). Meta-discourse in persuasive writing: A study of texts written by American and

- Finnish university students. *Written Communication*, 10(1), 39–71.
<https://doi.org/10.1177/0741088393010001002>
- Cuevas-Alonso, M., & Míguez-Álvarez, C. (2021). Meta-discursive markers and text genre: A metareview. *Publications*, 9, 56.
<https://doi.org/10.3390/publications9040056>
- Dowlatabadi, M. (1978–1984). *Klaydar* (Vols. 1–10). Tehran: Farhang-e Moaser (in Persian). <https://www.sarzamindownload.com>
- Farnia, M., & Ebrahimi, F. (2024). The study of metadiscourse markers in persuasion: University students' email requests to professors. *Journal of Linguistic Studies: Theory and Application*, 2(2), 173–201 (In Persian). <https://doi.org/10.22034/JLS.2024.141017.1094>
- Geng, H., & Wei, H. (2023). Metadiscourse markers in abstracts of linguistics and literature research articles from Scopus-indexed journals. *Journal of Modern Languages*, 33(1), 1–22.
<https://doi.org/10.22452/jml.vol33no1.2>
- Halliday, M. (1994). An introduction to functional grammar (2nd ed.). *Studies in Second Language Acquisition*, 10(1), 84–87.
- Harahap, A. P. D., & Sofyan, D. (2020). A comparative research on meta-discourse markers used in the introduction section on local, national, and international journal articles of English education. *Edu-Ling: Journal of English Education and Linguistics*, 4(1), 61–78. <https://doi.org/10.32663/edu-ling.v4i1.1719>
- Hu, G., & Cao, F. (2011). Hedging and boosting in abstracts of applied linguistics: A comparative study of English and Chinese. *Medium Journals*, 5(3), 234–246.
<https://doi.org/10.1016/J.PRAGMA.2011.04.007>
- Hyland, K. (2004). A convincing argument: Corpus analysis and academic persuasion. In U. Connor & T. Upton (Eds.), *Discourse in the professions: Perspectives from corpus linguistics* (pp. 114–187). Amsterdam: John Benjamins.
- Hyland, K. (2005). *Meta-discourse: Exploring interaction in writing*. London: Continuum.
- Junqueira, L., & Cortes, V. (2014). Meta-discourse in book reviews in English and Brazilian Portuguese: A corpus-based analysis. *Rhetoric, Professional Communication and Globalization*, 6, 88–109. <https://docs.lib.purdue.edu/rpcg/vol6/iss1/5>
- Kenhour, M. H., Sebati, E., & Afshar, T. (2023). *An investigation of interactive metadiscourse markers in English texts: A comparative study between Iraqi and English-speaking editors* [Master's thesis, University of Ilam]. Faculty of Literature and Humanities (In Persian).

- <https://research.ilam.ac.ir/~e.sobati/ViewResearch.aspx?ResearcherID=174707>
- Kan, M. O. (2016). The use of interactional meta-discourse: A comparison of articles on Turkish education and literature. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16, 1639–1648. doi: 10.12738/estp.2016.5.0196
- Naderi, J., & Siامي, T. (2022). *A study of interactive metadiscourse markers in the inaugural speeches of the presidents of the United States and Russia. Language Science*, 9(61), 395–412 (In Persian). doi: 10.22054/LS.2023.66102.1530
- Pahlavan-Nejad, M., & Ali-Nejad, B. (2012). Contrastive rhetoric and the study of metadiscourse in descriptive essays of Persian native speakers and Arabic learners of Persian. *Journal of Teaching Persian to Speakers of Other Languages*, 1(1), 79–100 (In Persian). https://jtpsol.journals.ikiu.ac.ir/article_141.html
- Radan, S., Pour-Ebrahimi, F., & Satarpour, S. (2021). *A comparison of metadiscourse markers in Iranian authors' research articles published in national and ISI journals* [Master's thesis, University of Maragheh]. Faculty of Humanities (In Persian). <https://www.magiran.com/p2520197>
- Saleh, E., Tabatabaei Lotfi, S. A., & Sarkeshikian, A. H. (2023). *A comparative study of metadiscourse markers used by Iranian and Chinese EFL learners. Iranian Journal of Comparative Education*, 6(3) (In Persian). doi:10.22034/IJCE.2023.363732.1439
- Sarani, Maryam, Habibi, Ali-Asghar, Arab-Yousef-Abadi, Abdolbaset, & Behroozi, Mojtaba. (2025). Transactional metadiscourse (propositions and scaffolding structures) in Al-Hosseini Al-Sagheer journal based on Hyland's (2005) model. *Journal of Research in Children's Literature Studies, Shiraz University* (In Persian). <https://doi.org/10.22099/jcls.2025.51641.2071>
- Serholt, S. (2012). *Hedges and boosters in academic writing*. Gothenburg University Library. <http://hdl.handle.net/2077/29526>
- Sheikh-Sang Tajan, Shohin. (2020). Interactive metadiscourse markers in the Qur'an: Quranic studies and Islamic culture. *Quarterly Journal of Humanities and Cultural Studies*, 4(3), 23–46. <https://doi.org/10.22034/isqs.2020.5757>
- Soltani, R., & Shekarpour, N. (2021). *The status of metadiscourse marker use in Iranian medical research articles: A comparative study. Journal of Mazandaran University of Medical Sciences*, 31(196), 92–100 (In Persian). <https://jmums.mazums.ac.ir/article-1-16484-fa.html>
- Tajer, Pegah, Jokar, Abdolrasoul, FakhrAhmad, SeyedMostafa, Sotoudeh, Hajar, & Kharmaci, Alireza. (2019). Application of Hyland's metadiscourse

- model in automatic citation-based summarization: A proposal for annotating citation contexts. *Library and Information Science*, 22(3), 91–111. <https://doi.org/10.30481/lis.2019.81993>
- Tse, P., & Hyland, K. (2009). Discipline and gender: Constructing rhetorical identity in book reviews. In K. Hyland & G. Diani (Eds.), *Academic evaluation: Review genres in university settings* (pp. 105–121). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230244290_7
- Vakanjac Ivezić, S. (2024). *A corpus-based comparative analysis of meta-discourse in non-native and native English argumentative essays* [Doctoral dissertation, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of English Language and Literature]. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:920137>